

Zasady i cel stosowania kryteriów

Stowarzyszenie E-learningu Akademickiego (SEA), zrzeszające osoby zajmujące się naukowo i w praktyce rozwojem nowoczesnych technologii w dydaktyce uczelni wyższych, przygotowało autorski zbiór kryteriów oceny kursu internetowego i oddaje go do powszechnego wykorzystania całemu środowisku.

Powszechnie i nieodpłatnie dostępne kryteria, w zamierzeniach Stowarzyszenia, mają służyć osobom i instytucjom, głównie w szkolnictwie wyższym, do samooceny kursów internetowych – zarówno już prowadzonych, jak i przygotowywanych. Tym, którzy dopiero planują wdrożenie e-learningu, mogą one wskazywać na kluczowe elementy dla tego typu kursów, decydujące o jakości kształcenia. Zakłada się, że spełnienie kryteriów powinno zapewnić realizację postawionych w kursie internetowym celów kształcenia. Kryteria nie są natomiast standardami akredytacyjnymi SEA, według których Stowarzyszenie miałoby wydawać zewnętrzną ocenę jakości kursów internetowych.

W kryteriach SEA przedmiotem oceny jest pojedynczy kurs internetowy (kurs online), czyli taki, w którym całość procesu kształcenia odbywa się w sposób zdalny, za pośrednictwem internetu. Nie mają więc one zastosowania np. do całego procesu zajęć realizowanych w formie mieszanej (komplementarnej, blended learning), ani do sytuacji, gdy określone formy e-learningowe służą uzupełnieniu zajęć dydaktycznych prowadzonych w formie bezpośredniej. Mogą jednak one stanowić cenną wskazówkę, ułatwiającą dobre przygotowanie i przeprowadzenie ww. fragmentów procesu dydaktycznego. Za pomocą proponowanych kryteriów nie można także oceniać programów i realizacji e-learningowych szkoleń czy studiów, na które składa się więcej niż jeden kurs, jako całości, ale można ocenić indywidualnie każdy z kursów składowych. Jest to wręcz zalecane, gdyż taka kompleksowa ocena pomoże zapewnić jednolitą wysoką jakość proponowanych szkoleń lub studiów.

Kryteria mają formę kwestionariusza z pytaniami, na które możliwe odpowiedzi to: „tak” (kryterium spełnione) lub „nie” (kryterium niespełnione). Dopuszczalna jest także odpowiedź „nie dotyczy”, o ile w określonej realizacji kursu dane kryterium nie ma zastosowania. W obecnej wersji kryteriów SEA pytaniom w kwestionariuszu nie przypisano żadnych wag ani nie ustalono żadnej granicy co do liczby odpowiedzi „tak”, poniżej której kurs nie może być uznany za jakościowo dobry. Przyjęto, że każde z pytań wskazuje na istotny czynnik wpływający na jakość kursu internetowego. Ewentualne, wynikające ze specyfiki danego kursu ustalenie hierarchii ważności lub minimalnej liczby kryteriów koniecznych do spełnienia pozostawiono dokonującemu samooceny.

Ocena kursu internetowego jest dokonywana w czterech obszarach:

- *Organizacji kursu,*
- *Opracowania kursu,*
- *Prowadzenia kursu,*
- *Ewaluacji kursu.*

W trzech pierwszych obszarach proponuje się ocenę aspektów: technologicznego, dydaktycznego oraz dostępności. Pojście takie odzwierciedla podział kryteriów na odpowiednie kategorie. W obszarze ewaluacji, ze względu na specyfikę zagadnienia, nie dokonano wewnętrznej kategoryzacji kryteriów. W każdym z obszarów zamieszczono wprowadzenie skrótowo opisujące specyfikę danego obszaru oraz zawarte w nim pytania.

Zbiór kryteriów dostępny jest pod adresem:

- www.sea.edu.pl/kryteria/

Zachęcamy do nieodpłatnego założenia konta i powszechnego stosowania kryteriów do oceny kursów internetowych.

Kryteria oceny kursu internetowego

www.sea.edu.pl/kryteria/

- elektroniczny formularz oceny kursu
- bezpłatna rejestracja i konto w systemie
- możliwość poddania ocenie dowolnej liczby kursów
- wyniki zapisywane i przechowywane na indywidualnych kontach
- zbiorcze statystyki – podsumowanie dla każdego ocenianego kursu
- możliwość zaopiniowania zbioru kryteriów i wsparcia prac środowiska SEA

Serdecznie zapraszamy!

Stowarzyszenie E-learningu Akademickiego
al. Niepodległości 162, lokal 150
02-554 Warszawa
tel./fax (22) 646 61 42
kontakt@sea.edu.pl
www.sea.edu.pl

Stowarzyszenie E-learningu Akademickiego

Kryteria oceny kursu internetowego

Broszura wydana w ramach projektu SEA pt. „Modelowe rozwiązania e-learningowe w szkolnictwie wyższym – kryteria środowiskowe”, dofinansowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Kluczowe obszary oceny

Zestaw kryteriów oceny kursu internetowego obejmuje cztery obszary: *Organizacja kursu, Opracowanie kursu, Prowadzenie kursu, Ewaluacja kursu.*

Kryteria oceny kursu internetowego w zakresie *Organizacji kursu*

Kryteria w obszarze organizacji mają za zadanie ocenić, czy stworzone zostały warunki do prawidłowego i efektywnego przeprowadzenia kursu internetowego. Ponieważ kluczową rolę dla kursu odgrywa infrastruktura informatyczna, w tym wirtualne środowisko nauczania, w jakim jest on prowadzony, sprawdza się, czy są one wybrane i przygotowane w sposób odpowiedni. Ocenie poddawany jest również proces rekrutacji uczestników kursu oraz sposób informowania o zasadach jego realizacji. Sprawdza się także, czy wszystkie zasoby (m.in. materiały dydaktyczne) kursu oraz narzędzia komunikacji zaplanowane do jego prowadzenia są prawidłowo udostępnione. Z uwagi na znaczenie, jakie dla przebiegu kursu ma prowadzący, ocenia się jego przygotowanie do tej roli. Osobna grupa kryteriów ma na celu wyeliminowanie ograniczeń w korzystaniu z kursu, na jakie mogłyby natrafić jego uczestnicy. Obszar ten obejmuje również kryteria pozwalające ocenić, czy zostały stworzone zabezpieczenia przed skutkami nieprzewidywanych zdarzeń, jakie mogą mieć miejsce w trakcie kursu, tak po stronie uczestników, jak i instytucji organizującej.

Kryteria oceny kursu internetowego w zakresie *Opracowania kursu*

Kryteria oceny kursu internetowego w fazie jego przygotowania dotyczą z jednej strony metodycznej koncepcji kursu (scenariusza zajęć) oraz organizacji treści, z drugiej zaś jego jakości w kontekście zastosowanych technologii. Ocenie poddawana jest zatem spójność koncepcji kursu z założonymi celami dydaktycznymi, jak również poprawność i przejrzystość jego struktury oraz sposób organizacji treści, zarówno w aspekcie metodycznym, jak i technicznym. Kryteria pozwalają także ocenić prawidłowość doboru metod nauczania, jak też technik wspomagających percepcję, koncentrację, zapamiętywanie, utrwalanie i sprawdzanie nowej wiedzy oraz łączenie wiedzy teoretycznej z jej praktycznym zastosowaniem. Obszar oceny kursu w zakresie jego opracowania obejmuje również kwestie doboru metod sprawdzania wiedzy i umiejętności uczestników kursu oraz racjonalności i spójności systemu oceniania. Istotnym elementem kryteriów jest ocena zasadności zastosowanych rozwiązań technicznych, niezawodności i funkcjonalności poszczególnych elementów kursu oraz użytego oprogramowania, jak również dostępności technologicznej i społecznej kursu.

Kryteria oceny kursu internetowego w zakresie *Prowadzenia kursu*

Kryteria w obszarze prowadzenia pozwalają ocenić prawidłowość realizacji kursu internetowego w określonym kontekście organizacyjnym i dla konkretnej grupy uczestników. Ponieważ o przebiegu kursu w znacznym stopniu decyduje prowadzący, stąd kryteria te koncentrują się właśnie na jego roli. Sprawdzane jest w tym przypadku przygotowanie prowadzącego oraz zgodność podejmowanych przez niego działań z metodyką kursu przyjętą na etapie jego opracowania. Zwraca się również uwagę na komunikację oraz interakcje pomiędzy prowadzącym i uczestnikami kursu, w tym na przekaz informacji zwrotnej, m.in. w kontekście oceniania aktywności oraz postępów uczących się. Duże znaczenie dla nauczania w wirtualnym środowisku ma również budowanie społeczności uczących się. Z tego też powodu wśród kryteriów oceny znajdują się pytania dotyczące motywacyjnej i integrującej roli prowadzącego kurs. Dodatkowo część kryteriów dotyczy przestrzegania przez uczestników obowiązujących zasad oraz monitorowania warunków technicznych, w jakich jest on prowadzony, ze szczególnym zwróceniem uwagi na konieczność eliminowania szeroko rozumianych barier dostępności.

Kryteria oceny kursu internetowego w zakresie *Ewaluacji kursu*

Kryteria ewaluacji kursu służą sprawdzeniu, czy właściwie zaplanowano i poprawnie przeprowadzono proces oceniania, a także czy działaniami tymi objęto wszystkie istotne elementy, zdarzenia i procesy dotyczące organizacji, opracowania i prowadzenia kursu. Celem ewaluacji jest uzyskanie informacji potrzebnej do podjęcia decyzji o kontynuowaniu kursu w następnych jego edycjach oraz – jeśli to będzie konieczne – do poczynienia poprawek. Sama zaś ocena procesu ewaluacji może pełnić podwójną rolę. Dokonana na etapie opracowania kursu służy sprawdzeniu poprawności zaplanowanych procedur ewaluacyjnych. Natomiast przeprowadzona po zakończeniu kursu pozwala zweryfikować prawidłowość dokonanej ewaluacji. Dla ułatwienia sformułowano nie tylko klasy zagadnień, które powinny podlegać ocenie, ale także przykładowe sposoby dokonywania tej oceny. Kryteriów tych nie dzieli się ze względu na perspektywę uczestnika, prowadzącego i organizatora kursu. Wychodzi się bowiem z założenia, że ewaluator może je rozpatrywać w różnych aspektach (co jest zalecane), odpowiednio gromadząc i opracowując informacje, a także konfrontując opinie i oceny stron zaangażowanych w dany proces.

Prace nad kryteriami

Stowarzyszenie E-learningu Akademickiego od początku swojej działalności prowadzi projekty na rzecz podwyższenia jakości kształcenia z zastosowaniem technik i metod kształcenia na odległość. Już w listopadzie 2006 roku Stowarzyszenie powołało Zespół ds. metodyki tworzenia standardów SEA, a od początku 2007 roku przystąpiło do prac nad projektem „Kryteria oceny kursu internetowego”.

Przygotowanie zbioru kryteriów zostało podzielone na etapy. W pierwszym kroku powołany został Zespół ds. kluczowych obszarów oceny e-kursu, który od stycznia do marca 2007 roku nakreślił zasadnicze ramy przygotowanego zbioru kryteriów. Chcąc uwzględnić jak najszersze spektrum doświadczeń w zakresie tworzenia i prowadzenia kursów internetowych, przyjęto zasadę, iż za każdy obszar kluczowy odpowiedzialny będzie kilkusobowy zespół. W ten sposób spośród członków Stowarzyszenia wyłoniono cztery zespoły, odpowiednio przydzielając im zadanie utworzenia kryteriów oceny kursu w obszarach: *Organizacja kursu, Opracowanie kursu, Prowadzenie zajęć, Ewaluacja kursu.* Prace trwały od czerwca do grudnia 2007 roku, a ich efektem był roboczy zestaw kryteriów. Zestaw ten stanowił wyjściowy materiał dla prac Zespołu koordynującego ds. kryteriów oceny kursu internetowego. Prace trwały od stycznia do czerwca 2008 roku. Głównym zadaniem tego Zespołu było dopracowanie utworzonego zestawu tak pod względem koncepcyjnym, jak i redakcyjnym. Zakres prac obejmował m.in. poprawne zdefiniowanie współzależności pomiędzy badanymi obszarami, wyeliminowanie powtórzeń, dopracowanie poszczególnych kryteriów, a także sprawdzenie, czy poszczególne zestawy pokrywają wszystkie najważniejsze zagadnienia dotyczącego danego obszaru oceny.

Kolejnym etapem był pilotaż oraz konsultacje środowiskowe. Zbiór kryteriów testowany był przez społeczność naszego Stowarzyszenia w okresie od lipca do września 2008 roku.

Ocenie poddano różnorodne kursy powstałe w różnych środowiskach (uniwersytet, uczelnia techniczna, pedagogiczna, ekonomiczna, instytucje pozaedukacyjne). Rozbudowana forma pilotażu, obejmująca:

- test kryteriów poprzez wypełnienie formularza oceny kursu,
- ocena kryteriów w formie indywidualnych komentarzy,
- wypełnienie ankiety oceniającej przygotowany zbiór,

pozwoliła uzyskać wartościową informację zwrotną, co z kolei umożliwiło dalsze doskonalenie zbioru kryteriów. Dodatkowym efektem tak przyjętej strategii była sposobność gruntownego przetestowania samego formularza elektronicznego – narzędzia, które obecnie oddajemy do powszechnego wykorzystania, służącego do przeprowadzania oceny kursów za pomocą utworzonych kryteriów.

Zespół koordynujący przedsięwzięcie składał się z następujących osób:

- Marcin Dąbrowski,
- Ewa Lubina,
- Jerzy M. Mischke,
- Anna K. Stanisławska-Mischke,
- Maria Zajęc,
- Wojciech Zieliński.

W prace zespołów opracowujących kryteria zaangażowani ponadto byli: Piotr Bołtuć, Adam Chmielewski, Anna Grabowska, Sławomir Gurdała, Sebastian Komorowski, Waldemar Krawiec, Tomasz Królikowski, Olga Łodyga, Zbigniew Mikurenda, Małgorzata Miranowicz, Adam Pawełczak, Grażyna Penkowska, Magdalena Ratalewska, Lesław Sieniawski, Agnieszka Sitarska-Piwko, Joanna Sitkowska, Przemysław Stencel, Andrzej Syguła, Tomasz Walasek, Wiesław Zawisza, Zbigniew Zieliński.

Stowarzyszenie

Stowarzyszenie E-learningu Akademickiego działa na rzecz promocji i rozwoju e-edukacji w szkolnictwie wyższym. Gromadząc najlepszych ekspertów, zajmujących się e-learningiem, zarówno naukowo, jak i w praktyce, swoją aktywność koncentruje na podnoszeniu jakości kształcenia na odległość z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, budowie standardów i procedur akredytacyjnych, propagowaniu dobrych praktyk oraz aktywnym wplywaniu na zmiany paradygmatu kształcenia akademickiego i szkolnictwa wyższego pod wpływem technologii i idei społeczeństwa informacyjnego.

Pracami Stowarzyszenia kieruje Zarząd, w skład którego wchodzi:

- Marcin Dąbrowski – prezes,
- Andrzej Jaszczuk,
- dr Jacek Urbaniec,
- dr Andrzej Wodecki,
- prof. Krzysztof Zieliński,
- Wojciech Zieliński – sekretarz.

Na rozwoju Stowarzyszenia czuwa Rada Programowa, w skład w której wchodzi:

- prof. Witold Abramowicz,
- prof. Jerzy Cieślik,
- prof. Marek Frankowicz,
- prof. Jan Goliński,
- prof. Jerzy Mischke – przewodniczący,
- prof. Marek Rocki,
- prof. Maciej M. Sysło,
- prof. Kazimierz Wiatr.

Z początkiem roku akademickiego 2008/2009 Stowarzyszenie liczyło 61 członków, których skład przedstawia się następująco:

dr Wojciech Bizon, dr Katarzyna Bocheńska-Włostowska, prof. Piotr Bołtuć, Wiesław Bracha, Adam Chmielewski, prof. Jerzy Cieślik, Marcin Dąbrowski, Wojciech Dymowski, dr hab. Ryszard R. Gajewski, prof. Jan Goliński, dr Anna Grabowska, Sławomir Gurdała, Andrzej Jaszczuk, Sebastian Komorowski, Andrzej Kononowicz, Waldemar Krawiec, dr Tomasz Królikowski, Monika Kucharczyk, Jacek Kulasa, dr Ewa Lubina, Olga Łodyga, Sylvia Maciaszczyk, dr Marek Małolepszy, Zbigniew Mikurenda, dr Małgorzata Miranowicz, prof. Jerzy M. Mischke, dr Joanna Nogiec, Karol Nowaczyk, Agnieszka Oklińska, dr hab. Michał Ostrowicki, Adam Pawełczak, dr Grażyna Penkowska, ks. dr Ryszard Podpora, dr Przemysław Polański, Aneta Powroźnik, Magdalena Ratalewska, prof. Marek Rocki, Grzegorz Rokosz, dr Lesław Sieniawski, Agnieszka Sitarska-Piwko, Joanna Sitkowska, dr Jerzy Skrzypek, dr Beata Stachowiak, Anna K. Stanisławska-Mischke, Przemysław Stencel, Andrzej Syguła, prof. Maciej M. Sysło, Paulina Szadkowska, dr Paweł Topol, dr Janusz Trawka, Sylwia Twardo, dr Jacek Urbaniec, dr Tomasz Walasek, dr Zbigniew Wiśniewski, dr Andrzej Wodecki, dr Maria Zajęc, prof. Maciej Zakrzewisz, Wiesław Zawisza, prof. Krzysztof Zieliński, Wojciech Zieliński, dr Zbigniew Zieliński.

Ponadto prace Stowarzyszenia wspierają:

prof. Witold Abramowicz, prof. Marek Frankowicz, prof. Kazimierz Wiatr.